

**Digitaalinen osaaminen
varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa
- infopaketti koteihin**

Alkusanat

Digitalisaation seurauksena digitaalisuus on nykyään luonnollinen osa myös lasten arkea. Jo pienet lapset saattavat tutustua kotona TV:n ja netin erilaisiin viihdesisältöihin ja peleihin. Myöhemmässä vaiheessa media voi mahdollistaa myös yhteydenpidon kauempana asuviin sukulaisiin ja kavereihin tai muodostua jopa harrastukseksi.

Lapset voivat oppia käyttämään erilaisia digivälineitä jo ennen, kun heidän kykynsä ymmärtää näkemäänsä ja sen todenmukaisuutta on kehittynyt. Tästä syystä lapset tarvitsevat aikuisten opastusta ja läsnäoloa oppiakseen toimimaan turvallisesti digitaalisessa ympäristössä ja hyödyntämään sen tarjoamia mahdollisuuksia. Aikuisen tarjoamalla mallilla on merkittävä rooli lapsen digi- ja mediataitojen kehittymiseen.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa digitaalista osaamista harjoitellaan Varhaiskasvatussuunnitelman ja Esiopetuksen opetussuunnitelman velvoittamalla tavalla Uusien lukutaitojen mukaisesti. Digivälineitä hyödynnetään monipuolisesti oppimisen välineenä. Lisäksi lasten kanssa harjoitellaan medialukutaitoon ja ohjelmointiosaamiseen liittyviä taitoja.

Keskustellakseen lasten kanssa digitaalisuuteen liittyvistä asioista ei tarvitse olla digimestari. Olemme koonneet tähän infopakettiin tietoa siitä, miten kyseisiä taitoja harjoitellaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa sekä millaisiin asioihin olisi hyvä kiinnittää huomiota myös kotona. Asioihin kannattaa perehtyä ja pohtia, mikä olisi itselle ja lapselle sopivin tapa asioista keskustelemiseen. Infopaketti sisältää paljon linkkejä, joihin tutustumalla löytää tietoa sekä saa tukea lapsen kanssa käytäviin keskusteluihin.

Infopaketissa olevien linkkien lisäksi kannattaa käydä tutustumassa myös Tampereen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digisuunnitelmaan: [Digi-ihana vaka ja esiopetus](#). Digisuunnitelma on tehty erityisesti henkilöstölle, mutta sisältää paljon hyvää materiaalia ja vinkkejä myös huoltajille luettavaksi.

Uudet lukutaidot varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Tampereen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lasten digitaalista osaamista harjoitellaan Uudet lukutaidot -ohjelman mukaisesti. Tavoitteena on ylläpitää tasapainoa lapsen suojelemisen ja kehittyvän itsenäisyyden välillä yhteistyössä huoltajien kanssa. Osaamisen kuvaukset konkretisoivat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2022 ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2018 mukaista hyvää pedagogista toimintaa.

Uusien lukutaitojen osaamisen kuvaukset on jaettu kolmeen osakokonaisuuteen: Medialukutaito, Ohjelmointiosaaminen ja Digitaalinen osaaminen. Osaamisen kuvausten tavoitteena on edistää ja tasavertaistaa lasten ja nuorten medialukutaitoja, tieto- ja viestintäteknologista osaamista sekä ohjelmoinnin osaamista.

Digitaalinen osaaminen

Digitaalinen osaaminen sisältää taitoja ja valmiuksia, joita tarvitaan ajattelun, tekemisen ja vuorovaikutuksen välineenä digitaalisissa toimintaympäristöissä toimittaessa. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa digitaalinen osaaminen näyttäytyy digitaalisuuden roolia tutkien ja havainnoiden.

Tämä toteutuu erilaisia digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä hyödyntämällä, esimerkiksi osana dokumentointia, leikkejä, liikkumista ja taiteellista kokeilemistä ja tuottamista.

Lapsen digitaalisuuteen liittyvän ymmärryksen lisääminen toteutuu yhteistyössä kotien kanssa.

Medialukutaito

Medialukutaidolla tarkoitetaan taitoa käyttää mediavälineitä ja toimia turvallisesti ja vastuullisesti median parissa. Medialukutaito kattaa siis niin median käyttämisen, lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen kuin kriittisen arvioinnin taidot.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa medialukutaidon harjoittelu näyttäytyy ihmettelemisenä, kokeilemisena ja eläytymisenä sekä erilaisissa leikeissä. Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin medioihin (mm. kuvat, äänet, tekstit), mediavälineisiin (mm. sanoma- ja aikakauslehdet, televisio, kamera, tabletit, kannettavat tietokoneet, älypuhelimet) ja mediasisältöihin (mm. televisio-ohjelmat, valokuvat, lehtiartikkelit, kirjat, verkkosivut, sovellukset).

Ohjelmointiosaaminen

Ohjelmointiosaamisella tarkoitetaan monipuolisia ajattelun taitoja ja ymmärrystä digitaalisesta ohjelmoidusta maailmasta sekä siinä toimimisesta. Ohjelmointiosaaminen kattaa myös taidon oivaltaa, mitä kaikkea ohjelmoimalla voi saada aikaan.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ohjelmointiosaamisella tarkoitetaan teknologiseen ympäristöön tutustumista ja ohjelmoinnissa tarvittavien perustaitojen ja valmiuksien harjoittamista. Arjen eri tilanteissa havainnoidaan ja nimetään ympärillä olevaa teknologiaa ja laitteita sekä pohditaan niiden tarkoitusta ja toimintaa. Ohjelmointiosaamiseen sisältyy myös loogisen ajattelun taito, kuten erilaiset luokittelutehtävät ja asioiden vertaileminen sekä annetun ohjeen mukaan toimiminen.

Lisätietoja Uusien lukutaitojen digitaalisesta osaamisesta, medialukutaidosta ja ohjelmointiosaamisesta löytyy [ePerusteiden Digitaalisen osaamisen kuvauksista](#).

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa hyödynnetään erilaisia digivälineitä osana laaja-alaista kokopäiväpedagogiikkaa. Tällä tarkoitetaan sitä, että digivälineitä otetaan mukaan toimintaan, jossa ne voivat olla hyödyksi, mahdollistaen esimerkiksi uusien asioiden oppimista tai edistämien lasten osallisuutta.

Alla on esitelty muutamia Tampereen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa yleisimmin hyödynnettäviä digivälineitä.

Tabletit ja älytaulut

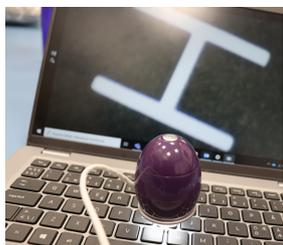

Erilaiset ohjelmitavat robotit

Bee-bot ja Blue-bot, Code & Go -mehiläinen, Botley, Kubo ja Lego Dublo junarata

Muut

Easi scope -digitaalinen mikroskooppi ja Dokumenttikamera

Digi-ihana vaka ja esiopetus -sivuston Vinkit-osiosta löytyy tarkempaa kuvausta ja ideoita digivälineiden ja erilaisten sovellusten käyttöön liittyen.

Digihyvinvointi

Digihyvinvoinnilla tarkoitetaan yksilön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin toteutumista digitaalisessa media-arjessa. Digihyvinvointiin on tärkeää kiinnittää huomiota, sillä nykyään erilaiset laitteet ja sovellukset sekä informaatiotulva ovat hyvin tavallisia niin lasten kuin aikuisten elämässä.

Digihyvinvoinnin tavoitteena on tasapainoinen media-arki. Tämä toteutuu tarkastelemalla median käytön laatua ja määrää suhteessa psyykkiseen-, fyysiseen- ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Suhteen tasapainoa pystyy säätämään kiinnittämällä huomiota mm. seuraaviin asioihin:

- Monipuoliset vaihtoehdot tekemiseen, liikkumiseen ja harrastamiseen
- Riittävä levon ja unen määrä
 - Iltojen rauhoittaminen ja laitteiden sammuttaminen hyvissä ajoin ennen nukkumaan menoa
- Laitteiden käytön säätely, ohjaaminen ja rajaaminen
 - Rajoista keskusteleminen ja sopiminen ikätasoisesti yhdessä lapsen kanssa
 - Sopivista mediasisällöistä huolehtiminen
 - Johdonmukaisuus ja rajoista kiinnittäminen
- Kuunteleminen ja läsnäolo
 - Aikuisen on tärkeää olla kiinnostunut lapsen asioista ja olla saatavilla, kun lapsi haluaa keskustella.
 - Yhteiset hetket median parissa
 - Lapselle on hyvä tarjota mahdollisuus näyttää osaamistaan ja jakaa mielenkiinnon kohteitaan.
- Hyvän esimerkin antaminen
 - Oman median- ja digilaitteiden käytön tarkasteleminen

Aikuisen oma ja perheen mediankäyttö antaa esimerkkiä ja luo pohjaa myös lapsen ja nuoren vastuulliselle ja tasapainoiselle mediankäytölle.

- Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Linkkivinkkejä digihyvinvointiin liittyen:

- [Mitä on digihyvinvointi? \(video\) - Mediakasvatusseura ry.](#)
- [Tasapainoinen media-arki - MLL](#)
- [Hyvinvointia digiajassa - MLL](#)
- [Lapsi ja media - 7 vinkkiä digiajan kasvattajalle - MLL](#)
- [Media mukana lapsen arjessa - EHYT ja MLL](#)
- [Lasta kehittävä mediankäyttö \(video\) - MLL](#)
- [Miten huolehdit lapsesi digihyvinvoinnista? - MLL](#)

Ruutuajan määrittäminen

Ruutuajasta puhutaan paljon ja sen määrästä on olemassa erilaisia mielipiteitä. Ruutuajalla tarkoitetaan useimmiten vapaa-ajalla tapahtuvaa viihdekäyttöä. Ruutuajaa ei siis tule rinnastaa varhaiskasvatukseen tai esiopetuksessa tapahtuvaan digivälineiden käyttöön.

Sopivaa ruutuajaa pohtiessa on tärkeää tarkastella lapsen päivää kokonaisuutena eli mitä muuta lapsi tekee ruudun lisäksi? Lapsen päivään tulisi sisältyä riittävästi unta ja liikuntaa, säännölliset ruokahetket, aikaa perheen ja kavereiden kanssa, ulkoilua sekä leikkiä, seikkailuja ja uuden oppimista. Kun kaikki nämä asiat ovat tasapainossa keskenään, löytyy varmasti myös median käytölle oma aikansa.

Yhdessä lapsen kanssa sovittu ruutuajan kesto saattaa toisinaan helpottaa tasapainon säilymistä. WHO:n (World Health Organization) ruutuajasuositus 2-4-vuotiaalle lapselle on alle tunti päivässä. Aikaa tärkeämpää on kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, mitä lapsi ruudun äärellä tekee ja tukeeko käyttö lapsen kehitystä ja uuden oppimista. Tärkeää on kiinnittää huomiota myös hyvään ergonomiaan ja tauottaa laitteen äärellä olemista. Jokainen vanhempi on oman lapsensa paras asiantuntija. Tarkkailemalla ja havainnoimalla mediankäytön vaikutuksia huomaa, mikä on sopiva määrä ruutuajaa.

Linkkivinkkejä ruutuajaan ja laitteen käytön valvontaan liittyen:

- [Lasten omat laitteet ja ruutuajaa - MLL](#)
- [Merkkejä liiallisesta ruutuajasta - MLL](#)
- [Median käyttöä rajaavat sovellukset ja laitteiden ruutuajaa-asetukset - MLL](#)
- [Median aiheuttamat pelot - MLL](#)
- [Lapset ja nuoret ruutujen lumoissa: Hyvä paha digi \(podcast\) - MLL](#)
- [Media mukana lapsen arjessa - MLL](#)
- [Kohti tasapainoista digiarkea - Mediakasvatusseura ry](#)

”

Sopivaa ruutuajaa pohtiessa ajan mittaamista tärkeämpää on tarkastella kokonaisuutta.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Digiturvataidot

Lasten kanssa tulee harjoitella digiturvaitoja jo varhaisesta iästä lähtien, jotta niistä tulee luonnollinen osa lapsen elämää jo ennen laitteiden itsenäisen käytön aloittamista. Aikuisten pitää olla ajan tasalla siitä, minkälaiset asiat ja pelit lapsia kiinnostavat ja mitä ne pitävät sisällään. Digiympäristöistä ja niihin liittyvistä kokemuksista onkin tärkeää keskustella yhdessä lasten kanssa.

Joskus voi käydä niin, että lapsi törmää vahingossa johonkin pelottavaan tai hämmentävään sisältöön esimerkiksi digilaitteelta ohjelmia katsoessaan. Lapselle on tärkeää opettaa, että tällaisessa tapauksessa laite kannattaa sulkea välittömästi ja kertoa asiasta turvalliselle aikuiselle.

Lasten on tärkeää oppia, että kaikilla on oikeus yksityisyyteen. Tällä tarkoitetaan sitä, että kenenkään ei tarvitse suostua kuvattavaksi vasten tahtoaan, ja että yksityisiä paikkoja ei saa kuvata. Onkin hyvä opettaa, että toisen kuvaamiseen on aina kysyttävä lupa ja että jos joku ottaa salakuvia, pitää siitä kertoa aikuiselle.

Tärkeä oppi on myös, että älylaitteella olevat kuvat ja videot voivat levitä kaikkialle maailmaan. Tiedon tai kuvan pystyy usein lähettämään eteenpäin vain yhdellä klikkauksella. Valokuvien ja videoiden jakamisesta nettiin tai viestillä kavereille tai ryhmiin, kannattaakin jutella jo pienten lasten kanssa. Myös itse kannattaa olla tarkkana, minkälaista materiaalia jakaa esimerkiksi omilla sometileillä.

Digiturvaitojen harjoitteluun on olemassa paljon kivoja materiaaleja, jotka helpottavat digiturvaitojen harjoittamista.

Väestöliitto on julkaissut [Digiturvaitojulisteen](#), jonka tavoitteena on edistää aikuisten kykyä uskaltaa, osata ja aloittaa digiturvaitojen ohjaus jo pienten lasten kanssa.

[Suojellaan lapsia Ry:n sivuilta](#) löytyy paljon hyvää ja innostavaa tukimateriaalia digiturvaitojen käsittelyyn.

Materiaaleissa seikkailee mm. Kip-miehistö sekä Kiko ja moniminä.

Ikärajat ja sisältösymbolit

Pelien ja ohjelmien ikärajojen tarkoituksena on suojella lapsia haitallisilta sisällöiltä. Sopivan sisällön varmistamiseksi on olemassa ikäraja ja sisältösymboleja, jotka ohjaavat aikuisia valitsemaan lapsille sopivaa mediasisältöä. Keskustele ikärajoista lasten kanssa, ja muista myös itse noudattaa niitä.

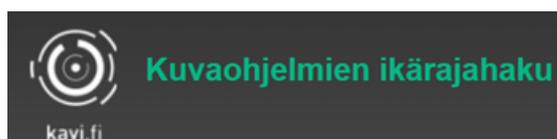

Ikärajasympolit kertovat minkä ikäisille lapsille ohjelma soveltuu.

Sisältösymbolit kuvaavat, minkälaisen lapsille haitalliseksi arvioitujen sisältöjen vuoksi ohjelmalle on asetettu ikäraja.

PEGI-merkinnät kuvaavat digitaalisille peleille asetettuja ikärajoja haitallisuuteen pohjaten. Käytössä olevat ikärajat eivät siis kuvaa teknistä vaikeutta tai soveltuvuutta tietyn ikäisille, vaan varoittavat haitallisuudesta.

KAVI:n ylläpitämästä Kuvaohjelmien ikärajahauasta voi etsiä elokuvan, televisio-ohjelman tai trailerin virallista ikärajaa Suomessa

Linkkivinkkejä digiturvataitoihin liittyen:

- [Digiturvataidot - Väestöliitto](#)
- [Lapsilla on oikeus digiturvataitoihin - Väestöliitto](#)
- [Digiturvataitoja jo pienille lapsille - Väestöliitto](#)
- [Digiturvataidot \(video\) - Väestöliitto](#)
- [Lapsiperheet - Suojellaan lapsia ry](#)
- [Meidän omat digisäännöt - Suojellaan lapsia ry](#)
- [Tietoa ikärajoista -esite - KAVI](#)
- [Lapsen ikään sopivat elokuvat - MLL](#)

”

Kaikilla lapsilla on oikeus ohjaukseen ja tietoon, jotta heidän on turvallista liikkua digiympäristöissä.

-Väestöliitto

”

Tulee muistaa, että yksioikoinen digilaitteiden ja sovellusten käytön rajoittaminen ja kieltäminen ei suojaa lasta. - Paras turvataito mitä vanhempi voi lapselleen antaa, on läsnäolo lapsen digiarjessa ja ohjeistus, miten lapsi saa helposti kerrottua, jos kohtaa ikätasolleen haitallista sisältöä.

- Suojellaan lapsia Ry

Tietosuoja ja tietoturva

Tietoturvasta huolehtiminen on kansalaistaito, joka kuuluu jokaiselle. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa opetetaan lapsille turvallista välineiden käyttöä ja kerrotaan niiden käyttöön liittyvistä turvataidoista. Myös kotona kannattaa ottaa asiat puheeksi ja samalla päivittää oma osaaminen ajan tasalle.

Jokaisen aikuisen tulisi tänä päivänä ottaa selvää hyvistä tietoturvakäytännöistä ja osata pitää huolta tietoturvasta niin kotona kuin työpaikalla. Huomiota kannattaa kiinnittää helppouden sijaan turvallisuuteen: panostaa salasanoihin ja opetella turvalliset tavat toimia digimaailmassa.

Lisäksi kannattaa selvittää ennakoiden, miten toimia ja mihin ottaa yhteyttä, jos joutuu tietoturvaloukkauksen kohteeksi. Jokainen internettiä käyttävä saattaa joutua verkkorikollisuuden kohteeksi, joten kannattaa seurata myös uusimpia tietoturvailmiöitä ja suojata laitteet haitanteolta.

Alla on listattuna oppaita, joista löytyy paljon tietoa omien tietojen ja taitojen päivittämiseen. Esimerkiksi Turvallisuuskomitean julkaisema [KODIN KYBEROPAS - Ohjeita digitaaliseen arkeen](#) sisältää kootusti tärkeää tietoa tietoturvaan liittyen.

Kun asioit Tampereen kaupungin palveluissa, käsittelemme henkilötietojasi siltä osin kuin se on asiasi hoitamiseksi tarpeellista. Henkilötietoja käsitellään rekisterin käyttötarkoituksen mukaan ja käyttämiisi palveluihin perustuen. Kaupungin palveluissa tietosi on hyvin suojattu, eikä niitä luovuteta eteenpäin muihin kuin lakisääteisiin velvoitteisiin perustuen.

”

*Suojaa tietokoneesi,
verkkosi ja tietosi.
Opettele fiksut
turvatavat, niin pärjät
digitalisoituvassa
maailmassa.*

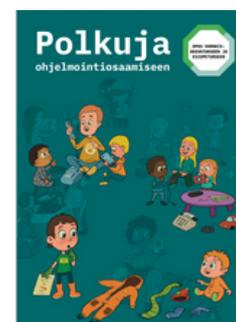
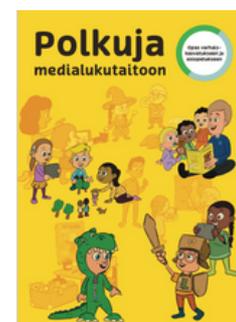
- Turvallisuuskeskus

Linkkivinkkejä digiturvataitoihin liittyen:

- [Kodin kyberopas - ohjeita digitaaliseen arkeen - Turvallisuuskomitea](#)
- [Tietosuoja ja tiedonhallinta - Tampereen kaupunki](#)
- [Yksityishenkilöille - Tietosuojavaltuutetun toimisto](#)
- [Ohjeet ja oppaat yksityishenkilöille - Traficom](#)
- [Näin pidät huolta tietoturvasta kotona ja työpaikalla - Traficom](#)
- [Muista laitteiden, ohjelmistojen ja sovellusten päivittäminen! - Traficom](#)
- [Turvaa tietosi: Vinkkejä puhelimen tietoturvalliseen käyttöön - Traficom](#)
- [Turvallisesti netissä: Ohjeita lasten vanhemmille - Traficom](#)
- [Miten internet toimii? - KAVI](#)

Muita tutustumisen arvioisia linkkejä:

- [Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma](#)
- [Tampereen esiopetuksen opetussuunnitelma](#)
- [Tampereen varhaiskasvatus – yhdessä parasta lapselle](#)
- [Digitalisaatio mullistaa lapsuutta - Lapsiasiavaltuutettu](#)
- [Yleiskommentti nro 25 \(2021\) digitaaliseen ympäristöön liittyvistä lapsen oikeuksista - YK:n lapsen oikeuksien komitea](#)
- [Vanhempana digiajassa - MLL](#)
- [Vanhempien mediataitokurssi - Väestöliitto](#)
- [Turvallisesti digiliikenteessä: Muistilista huoltajille - Suojellaan lapsia ry](#)
- [Uudet lukutaidot digitaalisen maailman hallintaan \(video\) - Asiaa mediakasvatuksesta](#)
- [Polkuja medialukutaitoon - KAVI](#)
- [Johdanto medialukutaitoon \(video\) - Asiaa mediakasvatuksesta](#)
- [Eliaksen verkkoseikkailu \(video\) - MEKU](#)
- [Polkuja ohjelmointiosaamiseen - KAVI](#)
- [Johdanto ohjelmointiosaamiseen \(video\) - Asiaa mediakasvatuksesta](#)
- [Pedagoginen dokumentointi - Opetushallitus](#)
- [Pienten lasten digitaalinen lukutaito -tutkimuskatsaus - Opetushallitus](#)
- [Pienten lasten digisanasto - Opetushallitus](#)
- [Digireppu - Pelituki](#)
- [Reilua pelikulttuuria - MLL](#)
- [Mikä on XR? - Opetushallitus](#)
- [Lapset laitteilla - Pelastakaa lapset](#)
- [Sosiaalisen median palveluita ja sovelluksia - MLL](#)

Digi-ihana vaka ja esiopetus -sivuston [Linkkivinkkejä -osiosta](#) löytyy lisää hyviä linkkejä digitaitojen harjoitteluun liittyen. Linkkilistaa päivitetään säännöllisesti.

Käy tutustumassa myös Tampereen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digisuunnitelmaan ja sometileihin

Digi-ihana vaka ja esiopetus

DIGI-IHANA VAKA JA ESIOPETUS

löytyy osoitteesta

<https://opi.tampere.fi/digiihanavakajaesiopetus/>

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen some-kanavat

Instagram

@trevarhaiskasvatusesiopetus

Youtube

@varhaiskasvatusjaesiopetus3986

Tampereen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on käytössä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tietojärjestelmä nimeltä eVaka Tampere.

eVaka Tampere

evaka

Lisätietoja eVaka Tampere -tietojärjestelmästä löytyy [eVaka Tampere](#) -sivuilta. Osoitteesta löytyy myös kirjautumislinkki sekä käyttöohjeita useammalla eri kielellä.

Lähteet

Uudet lukutaidot varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

[Digitaalisen osaamisen kuvaukset - ePerusteet \(opintopolku.fi\)](#)

Digihyvinvointi

[Tasapainoinen media-arki - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

[Hyvinvointia digiajassa - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

Digiturvataidot

[Digiturvataidot - mitä ne ovat - Väestöliitto.fi \(vaestoliitto.fi\)](#)

[Lapsilla on oikeus digiturvataitoihin - Väestöliitto.fi \(vaestoliitto.fi\)](#)

[Näin opetat lapselle digiturvataitoja -julistte \(vaestoliitto.fi\)](#)

Ikäraajat ja sisältösymbolit

[Ikäraja- ja sisältösymbolit - Kavi](#)

[Mitä merkinnät tarkoittavat? - PEGI](#)

Ruutuaika

[Lasten omat laitteet ja ruutuaika - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

[Merkkejä liiallisesta ruutuajasta - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

[Median käyttöä rajaavat sovellukset ja laitteiden ruutuaika-asetukset - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

Tietosuoja ja tietoturva

[Tietoturvaohjeita kotiin ja työpaikalle | Kyberturvallisuuskeskus](#)

[Näin pidät huolta tietoturvasta kotona ja työpaikalla | Kyberturvallisuuskeskus](#)

[Tietosuoja ja tiedonhallinta \[Tampereen kaupunki\]](#)

Kuvat

Laura Happo, Annika Väinä & Sanna Huikuri, Tampereen kaupunki

Digitaalinen osaaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa- infopaketti koteihin -materiaali on toteutettu OKM:n rahoittaman Tampereen varhaiskasvatuksen henkilöstön digitaalisen osaamisen kehittäminen -hankkeessa.

8/2023

